

**KLEINKINDEREN ERVEN NIET.
TESTAMENT WORDT NIET UITGELEGD.**

*[Mr. Ernst Loendersloot](#)
Sr. kandidaat notaris te
Maastricht
Foto: [Harry Heuts](#)*

[Koning Salomo](#) zou je kunnen zien als één van de eerste rechters die worstelde met de rechtvaardigheid van uitspraken in moeilijke zaken. Om te bepalen welke vrouw de moeder was van een pasgeboren baby stelde hij voor het kind in twee stukken te hakken, waarna ieder van de twee vrouwen een helft zou krijgen. De vrouw die dat weigerde en liever had dat de ander de baby levend zou mogen meenemen, werd daarna door Salomo als de echte moeder aangewezen. Eind goed al goed zou je denken.

Recent las ik over een [uitspraak](#) van het Gerechtshof in Den-Haag waarin eigenlijk (in de optiek van de procespartijen) ook geen goede uitkomst mogelijk was. Of de zoon zou de gehele erfenis van zijn vader ontvangen of de kinderen van zijn eerder overleden zuster zouden meedelen.

Het was aan de rechters om te bepalen welke kant het dubbeltje op zou vallen.

De situatie en de vraag wie erfgenaam is

In deze zaak had opa in 1993 een testament opgemaakt. Daarin had hij zijn beide kinderen tot erfgenaam benoemd. In het testament was echter niet opgenomen wat er

moest gebeuren als één van de kinderen vóór vader zou overlijden en er wel kleinkinderen aan die kant zouden zijn. Juristen noemen dat “plaatsvervulling”.

Alsof het voorbestemd was, overleed de dochter in 2002. En had zij twee kinderen. Pas twee jaar later ging vader dood en tradt zijn testament in werking.

Naar ik aanneem ontstond er al snel ruzie tussen de zoon en de beide kinderen van de dochter, die ik hierna “de kleinkinderen” zal noemen. Want de rechter moest er aan te pas komen om te beoordelen wie nu de erfgenamen waren.

Optie 1

Eén mogelijke uitkomst was dat de zoon en dochter van vader de enige erfgenamen zijn. In het testament van vader stond dat namelijk expliciet vermeld. Nu de dochter eerder was overleden en er verder niets in het testament stond over die situatie, betekende dit dat er maar één erfgenaam was overgebleven: **de zoon**.

Optie 2

De beide kleinkinderen stelden iets anders voor. Weliswaar was de tekst van het testament duidelijk (er stond niet expliciet dat zij de plaats van hun overleden moeder zouden innemen), maar toch moest de rechter oordelen dat er plaatsvervulling diende plaats te vinden. Dan zou de erfenis toekomen aan **de zoon** (voor de helft) **en** aan **beide kinderen** van de dochter samen de andere helft.

Daarvoor was dan wel noodzakelijk dat de rechter [artikel 46 van Boek 4 van het Burgerlijk wetboek](#) toepasselijk verklaarde in deze situatie.

Artikel 4:46 BW: Uitleg testament omdat het onduidelijk is

Dit artikel geeft de rechter de mogelijkheid om een testament te interpreteren om vervolgens te bepalen wat de wens van de overledene nu eigenlijk is. Maar dan moet er wel eerst geoordeeld worden dat de letterlijke tekst van het testament niet duidelijk is.

In de onderhavige situatie geeft het Gerechtshof aan dat in 1993 (toen vader het testament opstelde) de beide kleinkinderen al in leven waren. Vader had zich toen kunnen realiseren dat een mogelijk scenario was dat zijn zoon of dochter eerder zou

overlijden, waarna hij had kunnen aangeven wie in dat geval dan zijn erfgenamen moesten zijn.

In zijn testament staat echter niets over dat geval. Alleen dat zijn zoon en zijn dochter samen erfgenaam zijn. Oftewel: nu de dochter is overleden is er nog maar één erfgenaam over: de zoon.

De visie dat het niet de bedoeling van vader is geweest om iets anders te regelen (waardoor toch weer gesteld kan worden dat er sprake is van een onduidelijk testament) ziet het Gerechtshof ondersteund door een aantal externe factoren:

- = vader heeft zijn testament opgesteld toen zowel de zoon als de dochter al kinderen hadden, maar desondanks is niets vermeld omtrent plaatsvervulling;
- = na het overlijden van zijn vrouw (na 1993) heeft vader zijn testament niet aangepast;
- = ook na het overlijden van zijn dochter in 2002 heeft vader geen nieuwe regeling opgenomen, terwijl wat eerst een denkbeeldig situatie was op dat moment werkelijkheid was geworden.

Conclusie en raad

Het Gerechtshof is daarom van oordeel dat het testament duidelijk is. Er is geen uitleg mogelijk en artikel 4:46 BW is dan ook niet van toepassing.

Dus is er maar één erfgenaam, namelijk **de zoon**. Doordat een erfgenaam is weggefallen komt de erfenis helemaal bij hem terecht omdat hij de enige, nog in leven zijnde, erfgenaam uit het testament is.

Of dit wel echt de wens was van vader, zullen we nooit weten. Zelfs Koning Salomo niet, omdat geen enkele rechter de mogelijkheid heeft om te “praten met de doden”.

Maar ik zou u als eerste willen aanraden om toch geregeld langs te gaan bij uw notaris voor een [APK van uw testament](#).

Klopt het allemaal nog wel en bereikt het testament wat u wilt ? Maar ook als er in uw (familie-)situatie iets verandert, kunt u maar beter een afspraak maken met uw notaris.

En als tweede tip zou ik willen adviseren dat als u een (klein)kind niet als erfgenaam wilt, dat u dat expliciet opneemt in het testament. In deze zaak konden de kleinkinderen een lange en kostbare rechtzaak beginnen omdat er niets gemeld werd in het testament. Was het een foutje en was de zogeheten “plaatsvervullings-clausule” vergeten in het testament of was het echt de bedoeling om dit mechanisme

uit te schakelen ? Het blijkt niet uit de tekst.

Er zou geen mogelijkheid tot discussie zijn geweest als er gestaan zou hebben:

*Ik bepaal dat de regels van plaatsvervulling **niet** van toepassing zijn.*

Man en paard noemen maakt veel duidelijk en voorkomt discussie.

Mr. Ernst Loendersloot
kandidaat notaris te Maastricht
Telefoon 043-3509950.

Kijk ook eens op www.ntrs.nl of scan de QR code hieronder.

